

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. spalio 6 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija — 39 ir 49 straipsniai — Europos Parlamentas — Rinkimai — Balsavimo teisė — Europos Sąjungos pilietybė — Švelnesnio baudžiamojo įstatymo taikymas atgaline data — Nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatytas draudimas balsuoti asmeniui, nuteistam iki 1994 m. kovo 1 d. paskelbtu paskutinės instancijos teismo nuosprendžiu“

Byloje C-650/13

dėl *tribunal d'instance de Bordeaux* (Prancūzija) 2013 m. lapkričio 7 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2013 m. gruodžio 9 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Thierry Delvigne

prieš

Commune de Lesparre-Médoc,

Préfet de la Gironde

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, pirmininko pavaduotojas K. Lenaerts, kolegijų pirmininkai A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, C. Vajda, S. Rodin ir K. Jürimäe (pranešėja), teisėjai A. Rosas, E. Juhász, A. Borg Barthet, J. Malenovský ir F. Biltgen,

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,

posėdžio sekretorė L. Carrasco Marco, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2015 m. sausio 20 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- T. Delvigne, atstovaujamo advokato J. Fouchet,
- *Commune de Lesparre-Médoc*, atstovaujamos advokatų M.-C. Baltazar ir A. Pagnoux,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. de Bergues, D. Colas ir F.-X. Bréchet,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir J. Kemper,

* Proceso kalba: prancūzų.

— Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos L. Banciella Rodríguez-Miñón,
— Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos M. Holt, padedamo QC J. Coppel,
— Europos Parlamento, atstovaujamo D. Moore ir P. Schonard,
— Europos Komisijos, atstovaujamos P. Van Nuffel ir H. Krämer,
susipažinęs su 2015 m. birželio 4 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 39 ir 49 straipsnių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant T. Delvigne ginčą su Lesparo Medoko (*Lesparre-Médoc*, (Prancūzija)) savivaldybe ir Žirondos (*Gironde*) prefektu dėl jo išbraukimo iš šios savivaldybės rinkimų sąrašo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Prie 1976 m. rugsėjo 20 d. Tarybos sprendimo 76/787/EAPB, EEB, Euratomas pridėto Akto dėl atstovų į Europos Parlamentą rinkimų remiantis tiesiogine, visuotine rinkimų teise (OL L 278, p. 1), iš dalies pakeisto 2002 m. birželio 25 d. ir 2002 m. rugsėjo 23 d. Tarybos sprendimu 2002/772/EB, Euratomas (OL L 283, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 4 t., p. 137, toliau – 1976 m. Aktas), 1 straipsnyje nustatyta:

„1. Kiekvienoje valstybėje narėje Europos Parlamento nariai renkami remiantis proporcingu atstovavimu, taikant kandidatų sąrašo arba vieno perleidžiamo balso sistemą.

<...>

3. Rinkimai vyksta vadovaujantis tiesioginio visuotinio balsavimo teise, yra laisvi ir slapti.“
- 4 1976 m. Akto 8 straipsnyje įtvirtinta:
„Remiantis šio Akto nuostatomis, rinkimų procedūrą kiekvienoje valstybėje narėje reglamentuoja jos nacionalinės nuostatos.

Šios nacionalinės nuostatos, kuriose prireikus gali būti atsižvelgta į ypatingą padėtį valstybėse narėse, nepažeidžia iš esmės proporcinio balsavimo sistemos pobūdžio.“

Prancūzijos teisė

- 5 Pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikytinos redakcijos 1810 m. vasario 12 d. įstatymu patvirtinto baudžiamojo kodekso (toliau – anksčiau galiojęs BK) 28 straipsnio pirmoje pastraipoje buvo numatyta:

„Nuosprendyje paskyrus bausmę nustatomas draudimas įgyvendinti pilietines teises.“

- 6 Pagal anksčiau galiojusio BK 34 straipsnį:

„Draudimas įgyvendinti pilietines teises reiškia:

<...>

2° teisės balsuoti, dalyvauti rinkimuose, būti kandidatu ir apskritai visų pilietinių ir politinių teisių netekimas <...>

<...>“

- 7 Anksčiau galiojęs BK panaikintas nuo 1994 m. kovo 1 d. pagal 1992 m. gruodžio 16 d. Įstatymą Nr. 92/1336 dėl naujo baudžiamojo kodekso įsigaliojimo ir dėl to reikalingo tam tikrų baudžiamosios teisės ir baudžiamojo proceso teisės nuostatų dalinio pakeitimo (JORF, 1992 m. gruodžio 23 d., p. 17568). Naujo BK 131-26 straipsnyje numatyta, kad teismas gali nuspręsti uždrausti įgyvendinti visas pilietines teises arba jų dalį ne ilgesniam nei dešimties metų laikotarpiui (nusikaltimo atveju) arba ne ilgesniam nei penkerių metų laikotarpiui (baudžiamojo nusižengimo atveju).

- 8 1992 m. gruodžio 16 d. Įstatymo Nr. 92-1336, iš dalies pakeisto 1994 m. vasario 1 d. Įstatymu Nr. 94-89, nustatančiu netrumpinamą bausmę ir susijusiu su nauju BK ir tam tikromis baudžiamojo proceso nuostatomis (JORF, 1994 m. vasario 2 d., p. 1803), 370 straipsnyje nustatyta:

„Laikantis baudžiamojo proceso kodekso 702-1 straipsnio nuostatų, lieka galioti draudimai įgyvendinti pilietines, civilines ir šeimines teises, taip pat draudimas būti prisiekusiuoju teisme, kurie savaime taikyti iki šio įstatymo įsigaliojimo priėmus ir paskutinės instancijos teismui paskelbus nuosprendį.“

- 9 2009 m. lapkričio 24 d. Įstatymu 2009-1436 dėl kalinimo įstaigų (JORF, 2000 m. lapkričio 25 d., p. 20192) iš dalies pakeisto baudžiamojo proceso kodekso 702-1 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Asmuo, kuriam kaip pagrindinė arba papildoma bausmė nustatytas draudimas įgyvendinti teises arba pripažintas neveiksnumas, gali prašyti nuosprendį paskelbusio teismo arba, jeigu buvo priimti keli nuosprendžiai, teismo, nuosprendį priėmusio kaip paskutinė instancija, visiškai arba iš dalies atleisti nuo bausmės, taip pat ją sutrumpinti. Jeigu nuosprendį priėmė prisiekusiųjų teismas (*cour d’assises*), tyrimo kolegijos teismas (*chambre de l’instruction*), kuriam priskirtas nuosprendį priėmęs *cour d’assises*, turi jurisdikciją priimti tokį sprendimą.“

- 10 Iš dalies pakeistu 1977 m. liepos 7 d. Įstatymu Nr. 77-729 dėl Europos Parlamento narių rinkimų (JORF, 1977 m. liepos 8 d., p. 3579) reglamentuojama Europos Parlamento rinkimų tvarka. Šio įstatymo 2 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Europos Parlamento narių rinkimus, numatytus prie 1976 m. rugsėjo 20 d. Europos Bendrijų Tarybos sprendimo pridėtame akte, kuris taikytinas pagal 1977 m. birželio 30 d. Įstatymą Nr. 77-680, reglamentuoja Rinkimų kodekso I knygos I antraštinė dalis ir kitų skyrių nuostatos. <...>“

11 Rinkimų kodekso I knygos I antraštinės dalies 1 skyriuje išdėstytos nuostatos, kuriomis įtvirtinami rinkėjui keliami reikalavimai. Šio skyriaus L 2 straipsnyje nustatyta, kad „rinkimų teisę turi 18 metų sulaukę Prancūzijos piliečiai, kurių pilietinės ir politinės teisės neapribotos ir kurie pagal įstatymą nepripažinti neveiksniais“.

12 Pirminės redakcijos Rinkimų kodekso L 5 straipsnyje buvo numatyta:

„Į rinkėjų sąrašus neįtraukiami:

1° Už nusikaltimus nuteisti asmenys;

<...>“

13 Pagal pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikytinos redakcijos šio kodekso L 6 straipsnį:

„Asmenys, kuriems teismas, vadovaudamasis įstatymais, nustatė draudimą įgyvendinti teisę balsuoti, negali būti registruojami rinkėjų sąrašė teismo sprendime numatytą laikotarpį.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

14 T. Delvigne už sunkų nusikaltimą 1988 m. kovo 30 d. paskelbtu galutiniu nuosprendžiu nuteistas dvylikos metų laisvės atėmimo bausme.

15 Iš Teisingumo Teismui pateiktų pastabų paaiškėjo, kad pagal anksčiau galiojusio BK 28 ir 34 straipsnius šis nuosprendis lėmė, kad T. Delvigne automatiškai taikytas draudimas įgyvendinti pilietines teises, o tai, be kita ko, reiškia, kad jis neteko teisės balsuoti, dalyvauti rinkimuose ir būti kandidatu.

16 Draudimas įgyvendinti pilietines teises, automatiškai taikytas kartu su pagrindine baudžiamąja bausme, naujame 1994 m. kovo 1 d. įsigaliojusiam BK panaikintas 1992 m. gruodžio 16 d. įstatymu. Naujame BK numatyta, kad nuteisimo už padarytą nusikaltimą atveju teismas nustato draudimą įgyvendinti visas pilietines teises arba jų dalį ne ilgesniam nei dešimties metų laikotarpiui.

17 Tačiau pagal iš dalies pakeisto 1992 m. gruodžio 16 d. įstatymo 370 straipsnį T. Delvigne taikomas draudimas įgyvendinti pilietines teises liko galioti ir po 1994 m. kovo 1 d., nes buvo taikomas dėl nuosprendžio, kuris įsiteisėjo iki naujo BK įsigaliojimo.

18 2012 m. kompetentinga administracinė komisija Rinkimų kodekso L 6 straipsnio pagrindu priėmė sprendimą dėl T. Delvigne išbraukimo iš Lesparo Medoko savivaldybės, kurioje jis gyvena, rinkėjų sąrašų. Jis apskundė šį sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme.

19 T. Delvigne, kaip pagrindą nurodęs dėl iš dalies pakeisto 1992 m. gruodžio 16 d. įstatymo taikymo atsiradusį skirtingą požiūrį, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo prašė kreiptis į Teisingumo Teismą, kad šis išaiškintų Sąjungos teisę. Konkrečiai kalbant, jis teigia, kad kyla šio įstatymo 370 straipsnio konstitucingumo problemų, nes juo pažeistos kelios Chartijos nuostatos.

20 Šiomis aplinkybėmis *tribunal d'instance de Bordeaux* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Chartijos 49 straipsnis turi būti aiškinamas taip, jog pagal jį draudžiama, kad nacionalinio įstatymo straipsniu būtų paliktas neribotas ir neproporcingas draudimas taikyti lengvesnę bausmę asmenims, nuteistiems iki švelnesnio baudžiamojo įstatymo, konkrečiai kalbant, 1994 m. vasario 1 d. Įstatymo Nr. 94-89, įsigaliojimo?

2. Ar Europos Parlamento rinkimams taikytinas Chartijos 39 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal šį straipsnį Europos Sąjungos valstybės narės negali numatyti bendro, neapibrėžto ir savaime taikytino draudimo naudotis pilietinėmis ir politinėmis teisėmis siekdamas, kad nebūtų skirtingo požiūrio į valstybių narių piliečius?“

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

- 21 Ginčas pagrindinėje byloje kilo dėl pagal Rinkimų kodekso L 6 straipsnį priimto sprendimo išbraukti T. Delvigne iš rinkėjų sąrašų po to, kai draudimas jam naudotis balsavimo teise buvo pritaikytas savaime dėl kriminalinės baudmės, paskirtos 1988 m. nuosprendžiu, teisėtumo.
- 22 Šiuo klausimu pažymėtina, kaip savo rašytinėse pastabose ir žodžiu Teisingumo Teisme pabrėžė Prancūzijos vyriausybė, kad papildomos baudmės skyrimo tvarka panaikinta 1994 m. įsigaliojus naujam BK. Tačiau baudžiamųjų įstatymų reforma nepadarė poveikio T. Delvigne situacijai, kiek tai susiję su jo balsavimo teise, nes jam pagal Rinkimų kodekso L 2 ir L 6 straipsnius ir iš dalies pakeisto 1992 m. gruodžio 16 d. įstatymo 370 straipsnį draudimas balsuoti liko galioti.
- 23 Šiomis aplinkybėmis šiais kartu nagrinėtinais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia, kad būtų išaiškinti Chartijos 39 straipsnis ir 49 straipsnio 1 dalies paskutinis sakiny, kad paskui jis galėtų įvertinti, ar su jais suderinamos šios Rinkimų kodekso L 2 ir L 6 straipsniuose ir iš dalies pakeisto 1992 m. gruodžio 16 d. įstatymo 370 straipsnyje įtvirtintos nuostatos, pagal kurias T. Delvigne draudžiama balsuoti ir dėl kurių jis išbrauktas iš rinkėjų sąrašų.

Dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos

- 24 Prancūzijos, Ispanijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės remiasi Teisingumo Teismo jurisdikcijos atsakyti į šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą nebuvimu, nes, anot šių vyriausybių, pagrindinėje byloje nagrinėjami nacionalinės teisės aktai nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį. Pirmiausia jos nurodo, kad nacionalinis teismas nesiremia jokia Sąjungos teisės nuostata, kuri leistų šiuos teisės aktus susieti su Sąjungos teise, todėl minėti teisės aktai neįgyvendina Sąjungos teisės, kaip tai suprantama Chartijos 51 straipsnio 1 dalyje.
- 25 Reikia priminti, kad Chartijos taikymo sritis, kiek tai susiję su valstybių narių veiksmais, apibrėžiama jos 51 straipsnio 1 dalyje, pagal kurią Chartijos nuostatos skirtos valstybėms narėms tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę (Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 17 punktą).
- 26 Chartijos 51 straipsnio 1 dalis patvirtina nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, pagal kurią Sąjungos teisės sistemoje užtikrinamos pagrindinės teisės gali būti taikomos visais atvejais, kuriuos reglamentuoja Sąjungos teisė, tačiau negali peržengti šių atvejų ribų (žr. Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 19 punktą ir Sprendimo *Torralbo Marcos*, C-265/13, EU:C:2014:187, 29 punktą).
- 27 Tad kai teisinė situacija nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos priimti dėl jos sprendimo ir Chartijos nuostatos, kuriomis galbūt remiamasi, *per se* negali pagrįsti šios jurisdikcijos (žr. Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 22 punktą ir Sprendimo *Torralbo Marcos*, C-265/13, EU:C:2014:187, 30 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 28 Todėl reikia nustatyti, ar Sąjungos piliečio, kaip antai T. Delvigne, kuris skundžia valstybės narės valdžios institucijų sprendimą išbraukti jį iš rinkėjų sąrašų, dėl kurio jis neteko teisės balsuoti Europos Parlamento rinkimuose, situacija patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį.

- 29 Šiuo klausimu pažymėtina, kad 1976 m. akto 8 straipsnyje numatyta, kad, remiantis šio akto nuostatomis, rinkimų procedūrą kiekvienoje valstybėje narėje reglamentuoja jos nacionalinės nuostatos.
- 30 Nagrinėjamu atveju T. Delvigne iš rinkėjų sąrašo buvo išbrauktas todėl, kad 1988 m. nuteistas už sunkų nusikaltimą jis buvo vienas iš asmenų, kurie pagal Rinkimų kodekso ir iš dalies pakeisto 1992 m. gruodžio 16 d. įstatymo 370 straipsnio nuostatas neatitiko reikalavimų nacionaliniu lygiu, kad būtų pripažinti rinkėjais. Kaip savo pastabose pažymėjo Parlamentas, 1976 m. akte numatyto 1977 m. liepos 7 d. įstatymo dėl Europos Parlamento narių rinkimų 2 straipsnyje tiesiogiai daroma nuoroda į šiuos reikalavimus, kiek tai konkrečiai susiję su teise balsuoti juose.
- 31 Žinoma, kalbant apie tai, kas turi teisę balsuoti Europos Parlamento rinkimuose, pažymėtina, jog Teisingumo Teismas sprendimuose *Ispanija / Jungtinė Karalystė* (C-145/04, EU:C:2006:543, 70 ir 78 punktai) ir *Eman ir Sevinger* (C-300/04, EU:C:2006:545, 43 ir 45 punktai) nusprendė, kad 1976 m. akto 1 straipsnio 3 dalyje ir 8 straipsnyje konkrečiai nenustatoma, kas turi teisę balsuoti, todėl pagal dabar galiojančią Sąjungos teisę asmenų, turinčių minėtą teisę, nustatymas yra kiekvienos valstybės narės kompetencija laikantis Sąjungos teisės.
- 32 Vis dėlto, kaip savo pastabose pažymėjo Vokietijos vyriausybė, Parlamentas ir Europos Komisija, naudodamasi šia kompetencija valstybės narės privalo, kaip įtvirtinta 1976 m. akto 1 straipsnio 3 dalyje, aiškinamoje atsižvelgiant į ESS 14 straipsnio 3 dalį, užtikrinti, kad Europos Parlamento nariai būtų renkami tiesioginiuose visuotiniuose rinkimuose laisvu ir slaptu balsavimu.
- 33 Todėl valstybė narė, kuri, įgyvendindama jai ESS 14 straipsnio 3 dalyje ir 1976 m. akto 1 straipsnio 3 dalyje nustatytą pareigą, nacionalinės teisės aktuose numato, kad tam tikri asmenys, Sąjungos piliečiai, kurie, kaip antai T. Delvigne, nuteisti iki 1994 m. kovo 1 d. įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu, neturi teisės balsuoti Europos Parlamento rinkimuose, pripažintina įgyvendinančia Sąjungos teisę, kaip tai suprantama Chartijos 51 straipsnio 1 dalyje.
- 34 Taigi Teisingumo Teismas turi jurisdikciją atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

Dėl priimtinumų

- 35 Prancūzijos vyriausybė tvirtina, kad pateikti klausimai nepriimtini, nes, pirma, Teisingumo Teismo atsakymai nereikalingi tam, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galėtų išspręsti ginčą pagrindinėje byloje, ir, antra, šis teismas nepakankamai apibūdino faktines aplinkybes ir teisinį pagrindą, dėl kurių kilo šie klausimai.
- 36 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką šiam teismui ir nacionaliniam teismui bendradarbiaujant pagal SESV 267 straipsnį tik byla nagrinėjantis nacionalinis teismas, kuriam tenka atsakomybė priimti sprendimą, atsižvelgdamas į bylos ypatumus, gali įvertinti, ar norint tinkamai išspręsti bylą būtina pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų reikšmingumą. Todėl jeigu pateikti klausimai susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu, Teisingumo Teismas iš principo privalo priimti sprendimą (žr., be kita ko, Sprendimo *Kamberaj*, C-571/10, EU:C:2012:233, 40 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką; Sprendimo *Gauweiler ir kt.*, C-62/14, EU:C:2015:400, 24 punktą).
- 37 Nacionalinio teismo pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas gali atmesti tik jei akivaizdu, kad prašymas išaiškinti Sąjungos teisę yra visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, kai problema hipotetinė arba kai Teisingumo Teismas nežino būtinų faktinių aplinkybių ar teisinių pagrindų, kad galėtų naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (žr. Sprendimo *Kamberaj*, C-571/10, EU:C:2012:233, 42 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką; Sprendimo *Gauweiler ir kt.*, C-62/14, EU:C:2015:400, 25 punktą).

38 Šioje byloje iš Teisingumo Teismui žinomų faktinių aplinkybių ir teisinių pagrindų, nurodytų ir šio sprendimo 22–24 punktuose, matyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo klausia, kaip aiškintini Chartijos 39 ir 49 straipsniai, kad galėtų įvertinti nacionalinės teisės, kurios pagrindu T. Delvigne buvo išbrauktas iš rinkimų sąrašo, atitiktį šioms Chartijos nuostatom.

39 Šiomis aplinkybėmis prejudiciniai klausimai tiesiogiai susiję su pagrindinės bylos dalyku, todėl yra priimtini.

Dėl esmės

40 Pirmiausiai primintina, jog Chartijos 52 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad jos pripažintos teisės, reglamentuojamos Sutartyse, įgyvendinamos jose nustatytomis sąlygomis ir neperžengiant nustatytų ribų.

41 Šiuo klausimu konstatuotina, kad pagal Su pagrindinių teisių chartija susijusius išaiškinimus, į kuriuos pagal ESS 6 straipsnio 1 dalies trečią pastraipą ir Chartijos 52 straipsnio 7 dalį turi būti atsižvelgta ją aiškinant, Chartijos 39 straipsnio 1 dalis atitinka SESV 20 straipsnio 2 dalies b punkte garantuotą teisę. Šio 39 straipsnio 2 dalis savo ruožtu atitinka ESS 14 straipsnio 3 dalį. Šiuose išaiškinimuose pažymėta, kad, be to, 39 straipsnio 2 dalyje perteikti pagrindiniai rinkimų sistemos demokratinėje valstybėje principai.

42 Dėl SESV 20 straipsnio 2 dalies b punkto Teisingumo Teismas jau nusprendė, kad šioje nuostatoje tik numatyta, jog naudojimuisi teise balsuoti Europos Parlamento rinkimuose taikomas nediskriminavimo dėl pilietybės principas, ir kad kiekvienas Sąjungos pilietis, gyvendamas valstybėje narėje, kurios pilietis jis nėra, turi teisę balsuoti per Europos Parlamento rinkimus valstybėje narėje, kurioje gyvena, tomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos valstybės piliečiai (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Ispanija / Jungtinė Karalystė*, C-145/04, EU:C:2006:543, 66 punktą).

43 Taigi Chartijos 39 straipsnio 1 dalis netaikytina pagrindinėje byloje nagrinėjamai situacijai, nes ji, kaip matyti iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos, susijusi su Sąjungos piliečio balsavimo teise valstybėje narėje, kurios pilietis jis yra.

44 Dėl Chartijos 39 straipsnio 2 dalies primintina, kad, kaip matyti iš argumentų šio sprendimo 41 punkte, ji yra ESS 14 straipsnio 3 dalyje ir 1976 m. akto 1 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos Sąjungos piliečių teisės balsuoti Europos Parlamento rinkimuose išraiška Chartijoje.

45 Akivaizdu, kad draudimas įgyvendinti balsavimo teisę, T. Delvigne taikytas pagal pagrindinėje byloje nagrinėtus nacionalinės teisės aktus, reiškia naudojimosi pagal Chartijos 39 straipsnio 2 dalį garantuojama teise apribojimą.

46 Šiuo klausimu svarbu priminti, kad pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį pripažįstama galimybė apriboti naudojimąsi teisėmis, kaip antai jos 39 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta teise, jei šie apribojimai numatyti įstatyme, nekeičia šių teisių ir laisvių esmės ir, laikantis proporcingumo principo, yra būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrųjų interesų tikslus arba reikalingi kitų asmenų teisėms ir laisvėms apsaugoti (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Volker und Markus Schecke ir Eifert*, C-92/09 ir C-93/09, EU:C:2010:662, 50 punktą ir Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 55 punktą).

47 Pagrindinėje byloje nagrinėjamas draudimas įgyvendinti balsavimo teisę taikomas pagal rinkimų ir baudžiamojo kodeksų nuostatas, tad konstatuotina, kad jis numatytas įstatyme.

- 48 Be to, šis apribojimas nekeičia Chartijos 39 straipsnio 2 dalyje numatytos balsavimo teisės esmės. Iš tiesų minėtu apribojimu ne paneigiama pati teisė, o tik tam tikri asmenys tam tikromis sąlygomis dėl savo elgesio pašalinami iš turinčių teisę balsuoti Europos Parlamento rinkimuose asmenų grupės tol, kol atitinka minėtas sąlygas.
- 49 Galiausiai apribojimas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pripažintinas proporcingu tiek, kiek skiriant jį atsižvelgiama į padarytos nusikalstamos veikos pobūdį ir laipsnį, be to, bausmės trukmę.
- 50 Iš tikrųjų, kaip pažymi Prancūzijos vyriausybė Teisingumo Teismui pateiktose pastabose, draudimas įgyvendinti balsavimo teisę, kuris T. Delvigne taikytas nuteisus jį už sunkų nusikaltimą dvylikos metų laisvės atėmimo bausmė, buvo taikomas tik asmenims, nuteistiems už nusikaltimus, už kuriuos skirta laisvės atėmimo bausmė galėjo trukti nuo mažiausiai penkerių metų iki gyvos galvos.
- 51 Prancūzijos vyriausybė taip pat pažymėjo, kad pagal nacionalinę teisę, konkrečiai kalbant, pagal iš dalies pakeisto baudžiamojo proceso kodekso 702-1 straipsnį, numatyta galimybė tokiam asmeniui, kaip T. Delvigne, prašyti netaikyti papildomos bausmės – draudimo įgyvendinti pilietines teises, dėl kurio jis netenka savo teisės balsuoti.
- 52 Iš to, kas išdėstyta, matyti, jog pagal Chartijos 39 straipsnio 2 dalį nedraudžiama, kad valstybės narės teisės aktuose, kaip antai nagrinėjamuose pagrindinėje byloje, būtų numatyta iš turinčių teisę balsuoti Europos Parlamento rinkimuose asmenų grupės automatiškai pašalinti asmenis, kurie, kaip pareiškėjas pagrindinėje byloje, iki 1994 m. kovo 1 d. įsiteisėjusiu nuosprendžiu nuteisti už sunkų nusikaltimą.
- 53 Dėl švelnesnio baudžiamojo įstatymo taikymo atgaline data taisyklės, įtvirtintos Chartijos 49 straipsnio 1 dalies paskutiniajame sakinyje, pažymėtina, kad ši taisyklė skelbia: jeigu po to, kai nusikalstama veika buvo padaryta, įstatymo nustatyta lengvesnė bausmė, skiriama lengvesnė bausmė.
- 54 Nagrinėjamu atveju, kaip buvo nurodyta šio sprendimo 16 ir 22 punktuose, 1994 m. priėmus naują baudžiamąjį kodeksą balsavimo teisės atėmimas, kaip papildoma bausmė, automatiškai taikoma priėmus nuosprendį, panaikintas ir pakeistas numačius galimybę teismui pagal naujojo baudžiamojo kodekso 131-26 straipsnį priimti sprendimą skirti papildomą bausmę, kuri negali trukti ilgiau nei dešimt metų, jeigu nuosprendis priimtas dėl nusikaltimo, ir penkerius metus, jeigu jis priimtas dėl baudžiamojo nusizengimo.
- 55 Vis dėlto T. Delvigne situacija po šio pakeitimo nepakito, nes jis iki 1994 m. kovo 1 d. paskelbtu nuosprendžiu buvo nuteistas už sunkų nusikaltimą, ir pagal rinkimų kodekso ir iš dalies pakeisto 1992 m. gruodžio 16 d. įstatymo 370 straipsnio nuostatas draudimas įgyvendinti balsavimo teisę jam lieka galioti neapibrėžtą laiko tarpą. Prancūzijos vyriausybė per posėdį paaiškino, kad priimtas sprendimas palikti galioti iki 1994 m. kovo 1 d. įsiteisėjusių nuosprendžių padarinius, nes nacionalinės teisės aktų leidėjas siekė išvengti, kad priėmus nuosprendį taikomas draudimas įgyvendinti teisę balsuoti nedingtų automatiškai iškart įsigaliojus naujam baudžiamajam kodeksui, nors jame draudimas įgyvendinti teisę balsuoti paliktas numačius galimybę jį skirti kaip papildomą bausmę.
- 56 Šiuo klausimu konstatuotina, kad pagal Chartijos 49 straipsnio 1 dalies paskutiniame sakinyje įtvirtintą švelnesnio baudžiamojo įstatymo taikymo atgaline data taisyklę negali būti draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, jeigu, kaip matyti iš pakeisto iš dalies 1992 m. gruodžio 16 d. įstatymo 370 straipsnio teksto, pagal šiuos teisės aktus priėmus nuosprendį automatiškai taikomas draudimas įgyvendinti teisę balsuoti paliktas galioti tik įsiteisėjusiems nuosprendžiams, paskelbtiems paskutinėje instancijoje dar galiojant ankstesniam BK.
- 57 Bet kuriuo atveju, kaip priminta šio sprendimo 51 punkte, pagal šiuos teisės aktus asmenims, kuriems taikomas toks draudimas, numatyta galimybė prašyti jį panaikinti. Kaip matyti iš pakeisto iš dalies baudžiamojo proceso kodekso 702-1 straipsnio, šia galimybe gali pasinaudoti bet kuris asmuo, kuriam taikytas draudimas įgyvendinti balsavimo teisę, nepaisant to, ar jis taikytas automatiškai, nuteisus pagal

anksčiau galiojusį BK, ar kaip teismo pagal naujojo baudžiamojo kodekso nuostatas skirta papildoma bausmė. Šiomis aplinkybėmis jei pagal šią nuostatą asmuo, kurio situacija tokia pati kaip T. Delvigne, siekia, kad būtų panaikintas nuteisus pagal anksčiau galiojusio BK nuostatas automatiškai taikomas draudimas, ir kreipiasi į kompetentingą nacionalinį teismą, atsiranda galimybė iš naujo įvertinti jo asmeninę situaciją, įskaitant su šio draudimo trukme susijusį aspektą.

- 58 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti taip: Chartijos 39 straipsnio 2 dalis ir 49 straipsnio 1 dalies paskutinis sakinytis aiškintini kaip nedraudžiantys, kad valstybės narės teisės aktuose, kaip antai nagrinėjamuose pagrindinėje byloje, būtų numatyta iš turinčių teisę balsuoti Europos Parlamento rinkimuose asmenų grupės automatiškai pašalinti tuos, kurie, kaip T. Delvigne, iki 1994 m. kovo 1 d. įsiteisėjusiu nuosprendžiu buvo nuteisti už sunkų nusikaltimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 59 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 39 straipsnio 2 dalis ir 49 straipsnio 1 dalies paskutinis sakinytis aiškintini kaip nedraudžiantys, kad valstybės narės teisės aktuose, kaip antai nagrinėjamuose pagrindinėje byloje, būtų numatyta iš turinčių teisę balsuoti Europos Parlamento rinkimuose asmenų grupės automatiškai pašalinti tuos, kurie, kaip antai pareiškėjas pagrindinėje byloje, iki 1994 m. kovo 1 d. įsiteisėjusiu nuosprendžiu buvo nuteisti už sunkų nusikaltimą.

Parašai.